

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

160. De clausula dispensationum propter periculum incontinentiae. Ex p.
8. tr. 3. res. 107.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

6. *Tertio*: Confessor in hoc casu adimpleuit omnia requisita ex parte sua pro legitime, & canonicè administranda: autoritate sibi in diplomate demandata, vt præsupponitur. Ergo ex parte sua validè concedit dilationem, commutationem, dispensationem, &c. Penitens autem per factilegam confessionem non reddetur incapax recipiendi ea beneficia, quæ de sui natura esse possunt sine sacramentali confessione, immò cum factilega confessione: ergo validè recipit huiusmodi dilationes, commutationes, &c. Hucusque Leone; qui alias adducit rationes, & respondet ad contraria.

7. Et ita etiam hanc opinionem ex Suarez tenet Escobar in *Theolog. moral. lib. 1. exam. 16. cap. 4. num. 124.* optimè limitans si defectus confessionis non oriretur ex defectu integritatis circa rem, de qua petitur dispensatio.

RESOL. CLX.

De clausula dispensationum propter periculum incontinentiæ. Ex p. 8. tr. 3. Ref. 107.

§. 1. Circa causam dispensandi allegatam, videlicet, timorem incontinentiæ; respondeo cum Portel in *dubis Regul. verb. Confessor aperiens litteras Papa, num. 6.* quòd non sufficiunt quæcumque tentationes carnis, nec quoduis periculum lapsus in illas, nec timor vnus, vel alterius lapsus, sed requiritur maximum periculum frequentis lapsus, ita vt ea persona dici queat viuere incontinenter. Hoc patet ex verbis clausulæ, ibi, *Continenter viuere posse non sperat*; quæ sonant habitum viuendi incontinenter: & consequenter periculum vnus, vel alterius lapsus non est iusta causa in hoc dispensandi. Sufficiet tamen ad dispensandum si hoc grande periculum frequentis lapsus proueniat, vel ex fragilitate complexionis; vel ex prauo habitu acquisito.

2. Et idè Salas de *legibus, disputat. 20. sect. 10. §. 3. num. 97.* sic ait: In dispensationibus voti castitatis, vel religionis pro foro conscientie adhiberi pro causa solet timor incontinentiæ propter stimulos carnis, quos quis patitur, & tentationes occurrentes. Tunc autem neque sufficit quæuis tædatio, nec quoduis periculum, sed magnum, siue oriatur ex praua inclinatione, aut complexione naturali, siue ex prauo habitu. Ita ille, cui adde Filiucium *tom. 1. tract. 10. part. 2. cap. 10. num. 353.*

RESOL. CLXI.

De clausula dispensationum in ordine ad diligentem oratoris examinationem.

Et pro praxi supradictæ difficultatis aliqua alia annotantur, & explanantur. Ex part. 8. tractat. 3. Ref. 108.

Sup. hoc supra Ref. 157. §. vlt. recitatur paulo post initium, à lin. 8. vers. circa secundam.

§. 1. Circa hanc clausulam Perez de *matrimon. disputat. 48. sect. 5. num. 9.* obseruat, quòd diligens examen præmitti debet, non receptis testibus, sed ipso solo cum quo dispensaturus est, examinato. Cum enim hæc dispensandi facultas committatur in solo secretissimo conscientie foro, illius fori leges aptari debent, quæ sunt, vt confessioni penitentis integra fides habeatur. Vnde nec iuramentum de veritate dicenda petendum est, tamen si contrarium dicat Basilius Pontius *lib. 8. cap. 21. n. 16.* Et quamuis in hoc assimiletur ista examinatio absolutioni sacramentali, sed non in omnibus. Nam in sacramentali absolutione est omnino iudicium ferendum iuxta penitentis confessionem. At in eiusmodi dispensatione, si Confessarius sciat aliunde,

quàm ex confessionis Sacramento preces allegatas in ea dispensatione esse falsas, aut tacitam veritatem esse necessariam explicandam, non debet dispensare, quamuis penitens eas veras asserat. Adde cum examen hoc assignetur pro forma executionis, adè necessarium videretur, vt eo non præmissio, quamuis causæ veritas subsisteret, nulla esset dispensatio, vt bene Sanchez *disputat. 34. citat. num. 26.* & Basilius Pontius *num. 16.* Ratio est; quia fit expressio in litteris huius conditionis, alio modo, quam iure inest, & idè inducit formam. Iure enim tantum inest, si preces veritate nitantur; at in nostro casu additur, si per diligentem examinationem inuenieris sic esse, seu preces veritate niti. Ergo, &c.

2. Et hæc omnia maximè contra Pontium, quòd non sit exigendum iuramentum, tenet Lezana in *Summa tom. 4. verb. littera Apostolica, num. 23.* & Portel in *dubis Regul. verb. Confessor aperiens litteras Papa, num. 7.* vbi sic ait. Tenetur Confessarius examinare diligenter istam causam in secreto absque testibus. Neque tenetur à penitente exigere iuramentum, quia ad conscientie forum id non permittitur, sed debet in Deo obtestari, vt vera loquatur; quòd si Confessor per aliam viam nouerit penitentem falsum dicere, non poterit dispensare. Vnde intelliges quòd quando in Concil. Trident. *sess. 22. cap. 5. de Reformat.* dicitur, dispensationes Pontificias non valere, nisi præsententur Ordinatio illius, qui impetrauit, id intelligi de dispensationibus fori externi, non verò de his, quæ sunt fori interni. Si verò Confessor iste dispensaturus id iam nouit antea ex confessione sacramentali, non indiget nouo examine. Si autem Confessor neque examinet, neque conficiat alias sit de illa iusta causa; & re vera à parte rei est iusta causa, quam ille neque scit, neque examinat, & tamen dispensat: dispensatio nulla est, quia non seruauit formam substantialem præscriptam pro actu illo faciendo. Ita ille, cui adde Salas de *legibus; disputat. 20. sect. 10. §. 3. num. 97.* & Gutierrez in *qq. Can. lib. 2. cap. 15. num. 112.*

2. Nota tamen, quòd in ordine ad monita, & consilia danda penitenti antequam Confessor dispense, debet Confessor monere, vt veritatem integrè, & sincerè declaret, quia illa negata dispensatio non valebit. Attamen si Confessor talia consilia, & monita omittat, seruando reliqua, dispensatio valida erit.

RESOL. CLXII.

De clausula dispensationum in ordine ad confessiones, & alias penitentiis iniungendas.

Et adducuntur diuersi casus contingentes in praxi pro adimplendis supradictis penitentiis. Ex p. 8. tr. 3. Ref. 109.

§. 1. Ad hæc elucidanda, sic respondet Portel in *dubis Regul. verb. Confessor aperiens litteras Papa, num. 10.* Circa penitentiis iniungendas taxatas in prædictis litteris de Confessione sacramentali, &c. Nota primò teneri vel. circa Confessorem iniungere aliquas confessiones statis temporibus faciendas, & aliqua penitentiæ opera perpetua, quorum aliqua sunt quotidie exercenda. Id enim clarè innuitur in dictis litteris. *Secundò* non obstat, committitur arbitrio Confessoris quantitas aliorum operum penitentiæ, & pietatis, præter illa, quæ quotidie faciendæ iubetur imponere. *Tertio*, circa confessionem singulis mensibus iniungendam, relinquatur arbitrio Confessoris, vt possit esse bimestris: attento statu penitentis occupati, distracti & similiter